ZDAJ WRESZCIE TEN EGZAMIN!

Parafrazy inaczej!

Transformacje gramatyczne w języku angielskim – praktyczny przewodnik

Monika Steltmann-Mucha

TORUŃ, 2020

Spis treści

1 Wstęp
2 O co tutaj chodzi?
2.1 Oczywiste konstrukcje gramatyczne.
2.1.1 Uczymy się...
2.1.2 Ćwiczymy...
2.1.3 O czym pamiętać?
3 Co jest trudne?
3.1 Uczymy się...
3.1.1 Zapamiętaj!
3.2 Phrasal Verbs
3.3 Prepositions
4 Czy transformacje są naprawdę trudne?
4.1 Dasz radę!
4.1.1 Ćwicz...
Zakończenie

Niniejsza publikacja jest własnością prywatną i zabrania się jej odsprzedaży oraz udostępniania w Internecie.

www.monika-kursy.pl

1. Wstęp

Witam Cię na moim kursie transformacji gramatycznych w języku angielskim. Jestem pewna, że przewodnik, który dla Ciebie przygotowałam okaże się niezbędną pomocą w czasie przygotowań do egzaminów z języka angielskiego, szczególnie do matury na poziomie rozszerzonym. Niniejsza praca składa się z trzech rozdziałów.

Rozdziały oprócz teorii i wyjaśnień zawierają również ćwiczenia, co na pewno sprawi, że nauka będzie skuteczniejsza.

Powodzenia :-)

Monika Steltmann-Mucha

2 O co tutaj chodzi?

Parafraza to nic innego, jak napisanie zdania w inny sposób – zachowując przy tym jego znaczenie. Każdy ma swój styl wypowiadania się. Każdy inaczej opowiada, wyraża swoje myśli. W parafrazie chodzi więc o to, abyś umiał przekształcać zdanie w taki sposób, aby było ono poprawne gramatycznie i stylistycznie bez zmieniania jego sensu.

2.1 Oczywiste konstrukcje gramatyczne.

Jeśli w tym momencie pomyślałeś sobie, że konieczna jest wiedza na temat wszystkich zasad gramatycznych w języku angielskim to masz rację. Ale nie martw się, bo zapewniam Cię, że już teraz potrafisz uporać się z wieloma przykładami transformacji gramatycznych czyli parafraz. Na pewno kojarzysz czasy gramatyczne w języku angielskim. Wiem, wiem... jest ich dużo, ale są do ogarnięcia. Co jeszcze jest takiego w angielskim, czego każdy uczy się już na poziomie przed-średniozaawansowanym? Są to okresy warunkowe, strona bierna oraz mowa zależna. To jest taki komplet, który nazywam podstawową wiedzą, której potrzebujemy, aby wykonać proste transformacje.

2.1.1 Uczymy się...

Zaczniemy od przypomnienia niektórych podstaw gramatyki. Często w parafrazach wykorzystywana jest mowa zależna. Dlaczego? W codziennym

życiu często cytujemy czyjeś wypowiedzi. Możemy tego dokonać na dwa sposoby – albo dokładnie powiedzieć, co usłyszeliśmy, albo nieco zmienić zdanie zachowując jego sens. Taki przykład po polsku:

Ania powiedziała: „wychodzę do Tomka za dwie godziny”. Drugi sposób:

Ania powiedziała, że wyjdzie do Tomka za dwie godziny.

Jestem pewna, że doskonale „czujesz” o co tutaj chodzi i na pewno sam często w ten sposób przytaczasz czyjeś wypowiedzi. W języku angielskim sytuacja jest podobna. Mowa zależna, to właśnie ten drugi sposób. Powiedzenie po swojemu tego, co już ktoś powiedział.

Przypomnimy zasady w mowie zależnej.

Zastosowanie

Mowę zależną stosujemy, kiedy przekazujemy czyjąś wypowiedź pośrednio, nie cytując jej wprost.

Konstrukcja

W mowie zależnej występuje następstwo czasów, czyli cofamy się o czas do tyłu w stosunku do czasu użytego w mowie niezależnej.

Zmianie ulegają również określenia czasu w stosunku do zdania w mowie niezależnej:

- now -» then
- ago -» before
- next -» the following, the next
- today -» that day
- tonight -» that night
- tomorrow -» the next day, the following day

- this week -» that week
- next month -» the month after, the following month
- yesterday -» the day before, the previous day
- three days ago -» three days before
- last week -» the week before, the previous week

Poza tym zmieniają się zaimki wskazujące:

- this -» that
- these -» those
- here -» there

i odpowiednie zaimki osobowe.

Przykłady następstwa czasów

Present Simple -» Past Simple

Ann said: "I wake up at 7 o'clock everyday". Ann said (that) she woke up at 7 o'clock everyday.

Present Continuous -» Past Continuous

My uncle said: "My wife is preparing breakfast at this moment". My uncle said his wife was preparing breakfast at that moment.

Past Simple -» Past Perfect

He said: "We were in the cinema yesterday". He said they had been in the cinema the day before.

Past Continuous -» Past Perfect Continuous

Mark said: "I was watching TV last evening". Mark said he had been watching TV the previous evening.

Future Simple -» Future Simple in the Past

Our Dad said: "I will buy this vacuum for us". Our Dad said he would buy that vacuum for us.

Future Continuous -» Future Continuous in the Past

He said: "I will be working in the afternoon". He said he would be working in the afternoon.

Present Perfect -» Past Perfect

She said: "I have won 1000 PLN". She said she had won 1000 PLN.

Present Perfect Continuous-» Past Perfect Continuous

I said: "I have been learning here for three years." I said I had been learning there for three years.

I okres warunkowy -» II okres warunkowy

He said: "I will go to the beach if it is hot today again". He said (that) he would go to the beach if it was hot that day again.

Następstwa czasów nie ma:

- w przypadku czasów zaprzeszłych
    - Past Perfect
      My daughter said: "I had done my homework two hours earlier". My daughter said she had done her homework two hours earlier.
    - Past Perfect Continuous
      He said: "I had been digging in the garden then". He said he had been digging in the garden then.
- kiedy relacjonujemy coś, co ktoś mówi w danej chwili;
- w 0, II i III okresie warunkowym.

Czasowniki modalne

Część czasowników modalnych ulega zmianie w zdaniach w mowie zależnej, a część pozostawiamy niezmienioną:

- will -» would
- would -» would
- can -» could
- could -» could
- shall -» should
- should -» should
- may -» might
- might -» might

Przykłady:

- I said to John: "You can help me with cleaning my car". I said to John he could help me with cleaning my car.

- My Mum said: "Ann should study more to pass her exam". My Mum said Ann should study more to pass her exam.

Pytania

W mowie zależnej przyjmują one postać zdania oznajmującego, natomiast zasada następstwa czasów pozostaje zachowana. W przypadku pytań ogólnych stosujemy słówko "if" lub "whether", zaś w pytaniach szczegółowych pozostawiamy zaimek pytający bez zmian.

Przykłady:

- Carol asked me: "Do you like pop music?" Carol asked me if I liked pop music.
- I asked my mother: "What did you buy for supper today?" I asked my mother what she had bought for supper that day.

Okresy warunkowe – to kolejne zagadnienie jakie sobie razem przypomnimy.

W języku angielskim występują tzw. zdania warunkowe, w których mówimy o tym, że jeżeli dany warunek zostanie spełniony, to nastąpi jakiś skutek.

Struktura zdania warunkowego

If + warunek + rezultat

lub

Rezultat + if + warunek

Kolejność części zdania nie ma znaczenia, jeżeli jednak całe zdanie zaczyna się od części nadrzędnej, po "if" nie stawiamy przecinka.

Najczęściej występującym spójnikiem łączącym zdanie podrzędne (warunek) ze zdaniem głównym (rezultat) jest słówko "if" - jeżeli; ponadto możemy spotkać się z następującymi spójnikami:

- when – kiedy
- unless - chyba że, jeśli nie
- on condition - pod warunkiem
- in case - w przypadku gdy
- provided, providing - o ile
- as soon as - jak tylko
- as - gdy, jako, ponieważ
- whenever - kiedykolwiek
- suppose, supposing - przypuszczając
- otherwise - w przeciwnym razie

Rozróżniamy kilka rodzajów okresów warunkowych:

0 okres warunkowy (Zero Conditional)

Używamy tylko w przypadku mowy o sytuacjach prawdziwych, tzn. kiedy coś jest zawsze prawdą, a także mówiąc o zwyczajach.

Budowa:

If + Present Simple + Present Simple

lub:

Present Simple + if + Present Simple

Przykłady:

- If you don't drink, you are thirsty.
- If you sleep well at night you feel relaxed.

I okres warunkowy (First Conditional)

Stosujemy w przypadkach, kiedy mówimy o sytuacjach / zdarzeniach przyszłych, możliwych i realnych, kiedy istnieje duże prawdopodobieństwo, że warunek zostanie spełniony.

Budowa:

If + Present Simple + Future Simple (will + podstawowa forma czasownika)

lub:

Future Simple + if + Present Simple

Przykłady:

- If you are hungry, we will go to the restaurant.
- I will help you provided you tidy your room.
- Will he buy a new car if his wife passes a driving test?

II okres warunkowy (Second Conditional)

Stosujemy, kiedy mówimy o sytuacjach prawie nierealnych, praktycznie niemożliwych do spełnienia. Stosujemy te konstrukcję mówiąc o teraźniejszości bądź przyszłości, aczkolwiek dany warunek nie ma prawie żadnej szansy na zaistnienie. Okres ten jest podobny do trybu przypuszczającego w języku polskim.

Budowa:

If + Past Simple + Future Simple in the Past (would + podstawowa forma czasownika)

lub:

Future Simple in the Past + if + Past Simple

Przykład:

- If I were you, I wouldn't buy this terrible blouse.
- My friend would go around the world if he won a lot of money in lottery.
- Should Marry forgive him if he apologized her?

Zamiast słówka "would", wystąpić mogą też słówka: "should", "could", "might".

W części warunkowej zdania - po "if" - w miejsce "was" najczęściej używamy "were".

III okres warunkowy (Third Conditional)

Używamy, kiedy mówimy o sytuacjach i zdarzeniach z przeszłości, których już nie możemy spełnić, ponieważ szansa na to bezpowrotnie minęła.

Budowa:

If + Past Perfect + Future Perfect in the Past

lub:

Future Perfect in the Past + if + Past Perfect

Przykład:

- If my mother had driven more slowly, we would have seen the beautiful views in France.
- You would have loved this music star if you had gone with us to his concert last week.

- Would she have left her husband if she had met her first boyfriend last holidays?

Mieszane okresy warunkowe

Czasami może wystąpić pomieszanie okresów warunkowych. Zdarzy się tak w następujących sytuacjach:

Jeśli sytuacja z przeszłości ma wpływ na sytuację obecną lub przyszłą.
Budowa:

If + Past Perfect + Future in the Past

lub:

Future in the Past + if +Past Perfect
Przykłady:

- If they had visited us two weeks ago, they could attend the course this week.
- I would have my own company if I had agreed to take money from my uncle three years ago.

Jeśli sytuacja ogólna (także obecna, np. cecha charakteru bądź inna właściwość) mogła mieć wpływ na sytuację z przeszłości.
Budowa:

If + Past Simple + Future Perfect in the Past

lub:

Future Perfect in the Past + if + Past Simple
Przykłady:

- If my sister were clever, she wouldn’t have moved in together with Mark.

- Mary would have helped you in learning Russian last year if she knew this language.

Inwersja w okresach warunkowych

Przy zastosowaniu okresów warunkowych można spotkać się z inwersją, czyli szykiem przestawnym - jednakże znaczenie zdania w takim przypadku nie ulega zmianie.
Przykłady:

- If I were you - Were I you
- If he had sold it - Had he sold it
- If they could dance - Could they dance

2.1.2 Ćwiczymy...

Spójrz na poniższe przykłady zdań:

1. There's a party at Mary's house next week.

- Next week Mary **is having** a party at her house.

- 2. When you phoned me, it was my lunchtime.

- When you phoned me, I **was having** lunch.

- 3. I started working for this company three years ago.

- I've **been working** for this company for three years.

- 4. Our meeting is tomorrow.

- We **are having** a meeting tomorrow.

- 5. I haven't had a Chinese meal for ages.
- It's ages **since I had** a Chinese meal.
- 6. David went home before we arrived.
- When we arrived David **had already gone** home.
- 7. The arrival time of Helen's flight is 8.00.
- Helen's flight **arrives** at 8.00.
- 8. Hurry up! We'll get to the theatre after the beginning of the play.
- By the time we get to the theatre, the play **will have begun**.
- 9. Oh no! My wallet is missing.
- Oh no! I **have lost** my wallet.
- 10. I've only recently started wearing glasses.
- I **didn't wear** glasses until recently.

Myślę, że nie sprawiły Ci one większego kłopotu. Przede wszystkim trzeba było znać tutaj czasy gramatyczne. Spróbuj to ćwiczenie wykonać samodzielnie:

ZADANIE

1. There's a party at Mary's house next week.
   Next week Mary.....a party at her house.
2. When you phoned me, it was my lunchtime.
   When you phoned me, I.....lunch

3. I started working for this company three years ago.

   I’ve.....for this company for three years.

4. Our meeting is tomorrow.

   We.....a meeting tomorrow

5. I haven't had a Chinese meal for ages.

   It's ages.....a Chinese meal

6. David went home before we arrived.

   When we arrived David.....home.

7. The arrival time of Helen's flight is 8.00.

   Helen's flight.....at 8.00

8. Hurry up! We'll get to the theatre after the beginning of the play.

   By the time we get to the theatre, the play.....

9. Oh no! My wallet is missing.

   Oh no! I.....my wallet.

10. I've only recently started wearing glasses.

    I didn't.....glasses until recently.

Odpowiedzi

Theres a party at Marys house next week.
Next week Mary's giving a party at her house.

2. When you phoned me, it was my lunchtime.
When you phoned me, I was eating lunch

3. I started working for this company three years ago.
I've been working for this company for three years.

4. Our meeting is tomorrow.
We have a meeting tomorrow

5. I haven't had a Chinese meal for ages.
It's ages since I've eaten a Chinese meal

6. David went home before we arrived.
When we arrived David had gone home.

7. The arrival time of Helens flight is 8.00.
Helens flight starts at 8.00

8. Hurry up! We'll get to the theatre after the beginning of the play.

By the time we get to the theatre, the play will have started.

9. Oh no! My wallet is missing.
Oh no! I've lost my wallet.

10. I've only recently started wearing glasses.
I didn't wear glasses until recently.

Źródło: Brainly.pl - https://brainly.pl/zadanie/7349959#readmore

2.1.3 O czym pamiętać?

Zapamiętaj budowę czasów gramatycznych, formy czasowników nieregularnych, okresy warunkowe, strone bierną i mowę zależną.

3 Co jest trudne?

Najchętniej napisałabym w tym miejscu, że nic nie jest trudne i że szybko nauczysz się parafrazy. Jednak musisz dobrze opanować gramatykę języka angielskiego. Część masz już za sobą – teraz będzie trudniej – trudność Polakom sprawiają czasowniki frazowe (phrasal verbs) oraz przyimki (prepositions).

3.1Uczymy się...

Omówmy poniższe przykłady :-)

1. I didn't break the window, I swear. It wasn't me the window. (WHO)

Poprawna odpowiedź: who broke

Najpierw przetłumacz zdanie.

Nie wybiłem okna, przysięgam. Przekształcamy na zdanie „It wasn't me-the window.", czyli „Nie byłem tym, który wybił okno". Zatem słowo who – „tym, który" i brakuje „wybił". Stosujemy czas Past Simple, bo zdarzenie już miało miejsce (czas przeszły

dokonany) – „broke”. Czasownik „broke” – druga forma czasownika „break”.

2. I'm sure Paul didn't steal your money. Paul – your money. (CAN'T)

Poprawna odpowiedź: can't have stolen

Napiszemy „Paul nie mógł ukraść pieniędzy”.

3. It's such a pity you didn't go with us. I – with us. (WISH)

Poprawna odpowiedź: wish you had gone

Życzyłbym sobie, abyś poszedł z nami – konstrukcja po wish had plus trzecia forma czasownika.

4. Would you like to go to the cinema? Do you – to the cinema? (FEEL)

Poprawna odpowiedź: feel like going

Czy masz ochotę iść do kina?

5. I really don't like when someone tells me what to do. I hate – what to do. (BEING)

Poprawna odpowiedź: being told

Strona bierna

6. You should stop smoking. You should – smoking. (UP)

Poprawna odpowiedź: give up

Give up – porzucić, zanechać, pożegnać się

7. I didn't know he was busy and I visited him. If I had known he was busy, I – him. (HAVE)

Poprawna odpowiedź: wouldn't have visited/would not have visited

III okres warunkowy

8. I very rarely go to pubs. I – to pubs. (HARDLY)

Poprawna odpowiedź: hardly ever go

hardly ever go – prawie nigdy nie chodzę

9. It may rain. You should take an umbrella. You should take an umbrella –. (IN)

Poprawna odpowiedź: in case it rains

in case it rains – w razie gdyby padało

10. I won't come to the party if he doesn't apologize to me. I won't come to the party – to me. (UNLESS)

Poprawna odpowiedź: unless he apologizes

Pierwsze zdanie – I okres warunkowy. Unless „jeśli nie".

11. It's late. We should go now if we don't want to miss the bus. We – now if we don't want to miss the bus. (HAD)

Poprawna odpowiedź: had better go

had better go – lepiej iść

12. I think nobody will live in this city in five year's time. I think that by 2013 everybody – this city. (LEFT)

Poprawna odpowiedź: will have left

Czas Future Perfect

13. I'm sure his story wasn't true. I'm sure his story was –. (UP)

Poprawna odpowiedź: made up

made up – wymyślony

14. Kate is so pretty. Kate is – girl. (BEAUTIFUL)

Poprawna odpowiedź: such a beautiful

such a beautiful – taka piękna

15. We haven't decided if we stay or go. – hasn't been decided yet. (OR)

Poprawna odpowiedź: Whether we stay or go

Następna seria:

1. It's over 20 years since we last met. We – over 20 years. (FOR)

Poprawna odpowiedź: haven't met for/have not met for

Czas Present Perfect – Nie spotkaliśmy się od około 20 lat.

2. Our house still needs painting. Our house –. YET)

Poprawna odpowiedź: hasn't been painted yet/has not been painted/is yet to be painted

Czas Present Perfect – Nasz dom nie był jeszcze malowany.

3. It's not a problem for me to get up early. I'm – early. (USED)

Poprawna odpowiedź: used to getting up

Konstrukcja used to – przyzwyczajony

4. You can find me in front of the building. I – in front of the building. (WAITING)

Poprawna odpowiedź: will be waiting

Czas Future Continuous

5. It was common for us to eat together when I was a child. We – together when I was a child. (USED)

Poprawna odpowiedź: used to eat

6. I'm sure we'll come too late to meet them. I'm sure by the time we come, they –. (LEFT)

Poprawna odpowiedź: will have left

7. The bus will leave very soon. The bus –. (ABOUT)

Poprawna odpowiedź: is about to leave

8. We arranged a meeting but she didn't come. We – but she didn't come. (SUPPOSED)

Poprawna odpowiedź: were supposed to meet

9. It wasn't nice of you to call her a liar. You – her a liar. (HAVE)

Poprawna odpowiedź: shouldn't have called/should not have called

10. Sue earns 2000$ and I earn 4000$. I earn – as Sue. (MUCH)

Poprawna odpowiedź: twice as much

11. Helen has never disappointed me. Helen has never –. (DOWN)

Poprawna odpowiedź: let me down

12. I'm really fed up with my job. I'm really – my job. (SICK)

Poprawna odpowiedź: sick and tired of

13. Although the weather was bad, we went climbing. – the bad weather, we went climbing. (IN)

Poprawna odpowiedź: In spite of

14. Your shoes match your trousers. Your shoes – your trousers. (WITH)

Poprawna odpowiedź: go with

15. It was hard to me not to laugh when I saw Helen. When I saw Helen, I –. (HELP)

Poprawna odpowiedź: couldn't help laughing/could not help laughing

III seria

1. I think that the seemingly good situation that we have now is only a prelude to the coming hardships. I think that the seemingly good situation is just a –. (STORM)

Poprawna odpowiedź: lull before the storm

2. Sue has improved her language skills very fast. Sue has improved her language skills –. (LEAPS)

Poprawna odpowiedź: by leaps and bounds

3. As far as I now, the concert starts at 7. To –, the concert starts at 7. (KNOWLEDGE)

Poprawna odpowiedź: the best of my knowledge

4. If you want to get the ticket, you should order it earlier. If you want to get the ticket, you should order it –. (IN)

Poprawna odpowiedź: in advance

5. Unfortunately, the money we've been given is only a tiny part of the whole sum we need. Unfortunately, the money we've been given is only a –. (DROP)

Poprawna odpowiedź: drop in the ocean

6. I have never thought that the secret could be revealed. It has never – that the secret could be revealed. (CROSSED)

Poprawna odpowiedź: crossed my mind

7. Today the company is paying for all the drinks. Today everyone is drinking –. (HOUSE)

Poprawna odpowiedź: on the house

8. I have never been to England. I have never been to –. (KINGDOM)

Poprawna odpowiedź: the United Kingdom

9. If only she stopped screaming. I – screaming. (STOPPED)

Poprawna odpowiedź: wish she stopped

10. She rather doesn't like dancing. She isn't – too much. (KEEN)

Poprawna odpowiedź: keen on dancing

11. His churlish behaviour really annoyed me. His churlish behaviour really –. (SKIN)

Poprawna odpowiedź: got under my skin

12. Both my father and I don't like sports. – like sports. (NOR)

Poprawna odpowiedź: Neither my father nor I

13. Paul is acting surprisingly bad today. He has always been such a good kid. Paul – surprisngly bad today. (IS)

Poprawna odpowiedź: is being

14. Paul says that we're going to lose this game, but I think we still have a little chance to win. Paul says that we're going to lose this game, but I think there is still a –. (RAY)

Poprawna odpowiedź: ray of hope

15. I don't like it when people ask me to help. I don't like – for help. (BEING)

Poprawna odpowiedź: being asked

3.1.2 Zapamiętaj!

Warto zapamiętać czasowniki frazowe – bardzo często pojawiające się w zadaniach na parafrazę. Naucz się również zastosowania przyimków.

3.2Phrasal Verbs

act up - źle się zachowywać
add up - sumować
aim at - dążyć do
ask after somebody - pytać się o kogoś

bear somebody out on something - poprosić kogoś o potwierdzenie prawdziwości tego, co się mówi
break up - zakończyć, zerwać
break down- zepsuć się

break off - zamilczeć
bring to - odzyskać przytomność
bring up - zajmować się dziećmi, poruszyć temat

call back - oddzwonić
care for - opiekować się
catch up - nadrobić zaległości
call off - odwołać
cut down on - ograniczyć

deal with - mieć do czynienia
do up - zapiąć, zawiązać
draw up - sporządzić
drink up - wypić do dna
drop by - odwiedzić

eat away - pochłaniać, niszczyć powoli
end in - kończyć się czymś
end up - skończyć (gdzieś, w jakiejś sytuacji)

fall back - wrócić, zawrócić
fall down - spaść
fall out with somebody - kłócić się z kimś
fall through - nie udać się, wziąć w łeb
fold up - złożyć

grow apart - oddalać się od siebie
grow to - zrobić coś (w końcu)
grow up - dorastać

hand in - przekazać, wręczyć
hand out - rozdać
hang up - rozłączyć się, odłożyć słuchawkę
hold on - czekać, zaczekać
hold up - okraść kogoś grożąc bronią, opóźniać

iron out - rozwiązać problem

jack somebody around - zawracać komuś głowę
jack up - podnieść cenę
jump in - wtrącić się do rozmowy

keep away from - trzymać się z daleka
keep in - zatrzymać w domu, powstrzymać
keep off - unikać

keep on - kontynuować
kick out - wykopać, pozbyć się

lay off - zwolnić (pracowników)
leave out - zostawić na zewnątrz/wierzchu
let somebody off - wypuścić kogoś
let out - pozwolić wyjść

mark down - obniżyć cenę
mark up - podnieść cenę

nail down - ustalić
nail up - zabić gwoździami (np. okno)
nod off - przysnąć

occur to - przyjść do głowy
open out - otworzyć się
opt for something - zdecydować się na coś
opt to do something - zdecydować się na zrobienie czegoś

pan out - potoczyć się
pass away - umrzeć
pass out - mdleć
pick somebody out - znaleźć kogoś (np. na fotografii)
pick up - podnieść
point out - wskazać

rip off - zdzierać (pieniądze)
round up - zebrać, zgromadzić
rule something out - wykluczyć coś
run away - uciec
run over - najechać, przejechać

set in - nastać
set off - wyruszyć
set out - wyruszyć
set up - ustawić, zawiązać, założyć
shake something off - pozbyć się czegoś
slow down - zwolnić
speed up - przyspieszyć

tear out - wydrzeć, oderwać
tell apart - odróżniać
think over - przemyśleć
touch down - wylądować
try out - wypróbować

wait on - oczekiwać, obsługiwać
wait out - przeczekać
wake up - budzić
wear out - znosić (np. buty)
wrap up - ubrać, podsumować
write down - zapisać

zone out - odpłynąć (myślami)
zero in on something - skupić uwagę na czymś
zip up - zasunąć na zamek błyskawiczny
zoom in - przybliżyć
zoom out – oddalić

3.3Prepositions

HOME – dom

- być w domu be **at** home
- pójść do domu go home
- wrócić do domu come back home
- w drodze do domu on my way home
- wyjść z domul eave home

WORK – praca

- być w pracy be **at** work
- pójść do pracy go **to** work
- wrócić z pracy come back **from** work
- wrócić do pracy come back **to** work
- w drodze do pracy on my way **to** work

SCHOOL/ UNIVERSITY – szkoła/uniwersytet

- być w szkole/ na uniwersytecie be **at** school/ **at** university
- pójść do szkoły/ na uniwersytet go **to** school/ **to** university
- wrócić ze szkoły/ z uniwersytetu come back **from** school/ **from** university

TIME – czas

WEEKEND – weekend

- w weekend **at** the weekend
- w weekendy **at** weekends
- wyjechać na weekend go away **for** the weekend

MORNING/AFTERNOON/EVENING/NIGHT – rano, popołudnie, wieczór, noc

- rano (co?) morning
- rano (kiedy?) **in** the morning
- popołudnie (co?) afternoon
- po południu (kiedy?) **in** the afternoon
- wieczór (co?) evening
- wieczorem (kiedy) **in** the evening
- w nocy **at** Wight
- w ciągu dnia **during** the day/ **by** day

DAYS OF THE WEEK- dni tygodnia

- w poniedziałek/wtorek... **on** Monday/Tuesday..

MONTHS OF THE YEAR- miesiące roku

- w marcu/kwietniu... **in** March/April..

WEEK/MONTH... - tydzień/miesiąc...

- w zeszłym tygodniu/miesiącu last week/month
- w następnym tygodniu/miesiącu next week/month
- za tydzień/miesiąc **in** a week/month
- co tydzień/miesiąc every week/month
- raz w tygodniu/miesiącu once a week
- dwa razy w roku twice a year
- trzy/cztrey/pięć....razy dziennie three/four/five... times a day

DIFFERENT – różne

- pracować w dni powszednie work **on** weekdays
- pracować od poniedziałku do piątku work **from** Monday **to** Friday
- pracować w ciągu dnia work **during** the day/**by** day
- studiować co drugi tydzień study **every other** week
- wyjechać na tydzień go **away for** a week
- skończyć w ciągu czterech dni finish **within** four days

- wrócić za godzinę come back **in** an hour
- wstawać o 6.30 get up **at** 6.30
- pierwszy maja (co?) the first **of** May
- pierwszego maja (kiedy?) on the first **of** May
- latem **in** (the) summer
- latem 2007 roku **in** the summer **of** 2007

TRAIN/BUS – pociąg/autobus

- wsiąść do pociagu/autobusu get **on** a train/bus
- wysiąść z pociągu/autobusu get **off** the train/bus
- być w pociągu/autobusie be **on** the train/bus
- podróżować pociągiem/autobusem travel **by** train/bus
- pójść na dworzec kolejowy/autobusowy go **to** the train/bus stadion
- wysiąść na piątym przystanku get off **at** the fifth stop
- pójść na przystanek autobusowy go **to** the bus stop
- czekać na przystanku autobusowym wait **at** the bus stop
- być na peronie be **on** the platform

CAR – samochód

- wsiąść do samochodu get **into** the car
- wysiąść z samochodu get **out of** the car
- być w samochodzie be **in** the car
- prowadzić samochód drive a car
- jechać samochodem go **by** car
- podróżować samochodem travel **in** a car

PLANE/AIRPORT – samolot/lotnisko

- podróżować samolotem travel **by** plane
- polecieć samolotem go **by** plane
- być w samolocie be **on** a plane
- pojechać/pójść na lotnisko go **to** the airport
- być na lotnisku be **at** the airport/**in** an airport

BIKE – rower

- wsiąść na rower get **on** a bike
- zsiąść z roweru get **off** a bike
- jeździć rowerem ride a bike

FOOT – pieszo

- pójść pieszogo **on** foot/walk

LEISURE TIME – czas wolny, wypoczynek

HOLIDAYS – wakacje

- pojechać na wakacje go **on** holiday/holidays/vacatio
- wrócić z wakacji come back **from** holidays
- być na wakacjach be **on** holidays

ABROAD – zagranica

- wyjechać zagranicę go abroad
- być zagranicą be abroad

MOUNTAINS – góry

- pojechać w góry go **to** the mountains
- być w górach be **in** the mountains
- wspinać się po górach climb the mountains

- chodzić po górach walk **in** the mountains/ trek **in** the mountains

BEACH – plaża

- pójść na plażę go **to** the Beach
- być na plaży be **on/at** the Beach

SEASIDE – morze

- być/mieszkać nad morzem be/live **at/by** the seaside
- pojechać nad morze go **to** the seaside

LAKE – jezioro

- pojechać nad jezioro go **to** the lake
- być nad jeziorem be **on/by** the lake
- pojechać pod namiot go camping
- pojechać na obóz go **to** camp
- na dworze outdoors/ outsider
- w domu/jakimś pomieszczeniu indoors/inside
- na świeżym powietrzu **in** the open air

WORLD – świat

- na świecie **in** the Word
- podróżować po świecie travel **round** the world

PLACES – miejsca (2)

WIMMING POOL – basen

- pójść na basen go swimming **in** the pool/go **to** the pool
- być na basenie be **at** the swimming pool
- pływać w basenie swim **in** the pool

WALK – spacer

- pójść na spacer go **for** a walk
- pójść z psem na spacer go **for** a walk with the dog/ walk the dog

CINEMA/THEATRE – kino/teatr

- pójść do kina/teatru go **to** the cinema/theatre

- być w kinie/teatrze be **at** the cinema/theatre

FRIEND/GRANDPARENTS etc. – kolega/dziadkowie itd.

- pójść do kolegi go **to** a friend/see a friend
- zatrzymać się u kolegi stay **at** a friend's
- zatrzymać się u dziadków stay **at** grandparents'

WEDDING PARTY – wesele

- w dniu ślubu **on** the wedding day
- pójść na ślub go **to** the wedding
- być na weselu be **at** the wedding party

HOTEL – hotel

- zatrzymać się w hotelu stay **at** a hotel

PLACES – miejsca (3)

RESTAURANT – restauracja

- pójść do restauracji go **to** the restaurants
- być w restauracji be **at/in** the restaurants

SHOP – sklep

- pójść do sklepu go **to** the shop
- pójść na zakupy go shopping
- zrobić zakupy do shopping
- być w sklepie be **in** a shop

DOCTOR/DENTIST – lekarz/dentysta

- pójść do lekarza/dentysty go **to** the doctor's/dentist's
- być u lekarza/dentysty be **at** the doctor's/dentist's

HOSPITAL – szpital

- pójść do szpitala (jako pacjent) go **to** hospital

- pójść do szpitala (z wizytą) go **to** the hospital
- być w szpitalu (jako pacjent) be **in** hospital
- być w szpitalu (z wizytą) be **in** the hospital

ŁÓŻKO – bed

- pójść spać go **to** bed
- położyć się do łóżka get **into** bed
- wstać z łóżka get **out of** bed
- być/leżeć w łóżku be **in** bed
- leżeć na łóżku lie **on** the bed

STREET – ulica

- na ulicy **in** the street/**on** the street
- na ulicy Kwiatowej **in** Kwiatowa Street

BUSINESS – interesy

CONFERENCE /MEETING – konferencja/spotkanie

- uczęszczać na konferencje/spotkania attend_ conferences/meetings
- jeździć/chodzić na konferencje/spotkania go **to** conferences/meeting

- konferencja/spotkanie na temat zarządzania a conference/meeting on management
- być na konferencji/naradzie be **in** conference
- być na spotkaniu/zebraniu be **in** a meeting

BUSINESS TRIP – podróż służbowa

- wyjechać w podróż służbową go **on** a business trip
- być w delegacji be **on** a business trip
- wyjechać w interesach go away **on** business/be away **on** business

TRAINING (COURSE) – szkolenie

- szkolenie z zakresu etyki biznesowej training **in** business ethics
- być na szkoleniu be **on** a training course
- pojechać na szkolenie go **to** a training course

TRADE FAIRS – targi handlowe

- pojechać na targi go to trade fairs
- wystawiać towary na targach display goods at a fair

LUNCH – lunch

- kanapka na lunch a sandwich **for** lunch

ACTIVITIES – czynności

PLAY – grać /bawić się

- grać w piłkę nożną/tenisa play football/tenis
- grać na pianinie/gitarze play the piano/guitar
- grać w karty play cards
- grać w gry komputerowe play computer games
- bawić się piłką play **with** a Ball
- bawić się w Indian play **at** Indians

COMPUTER – komputer

- robić coś na komputerze do something **on** a computer
- pracować na komputerze work **at** the computer
- pisać na komputerze type **on** a computer

SPEND – spedzać/wydawać

- wydawać pieniądze na książki spend money on books
- spędzać czas na oglądaniu telewizji spend time on watching TV

BORROW/LEND – pożyczyć

- pożyczyć książkę od kolegi borrow a book **from** a friend
- pożyczyć koledze książkę lend a book **to** a friend, end a friend a book

SAID/TOLD – powiedział

- on mi powiedział he told me/he said **to** me

TURN ON/OFF – wzączyć/wyłączyć

- włączyć telewizor turn **on** TV
- wyłączyć radio turn **off** the radio

LOVE – miłość

- być zakochanym w dziewczynie be **in** love **with** a girl
- zakochać się w chłopaku fall **in** love **with** a boy

OTHERS – inne

- bać się duchów be afraid/scared **of** ghosts
- brać udział w zawodach take part **in** competiti
- krzyczeć na dzieci shout **at** children
- mieć rację be right
- opiekować się dzieckiem **look after**/take care **of** a baby
- prosić o pomoc ask **for** help
- skręcić w prawo/lewo turn right/left
- słuchać muzyki listen **to** music
- tęsknić za wakacjami miss holidays
- to zależy od Ciebie it depends **on** you
- zaciąć się w palec cut a finger
- zadzwonić po karetkę call for an ambulanse
- zaprosić kolegów na przyjęcie invite friends **to** a party
- zdać egzamin przy trzecim podejściu pass the exam **at** the third attempt
- siedzieć przy biurku sit **at** the desk

CHRISTMAS/EASTER Boże Narodzenie/Wielkanoc

- w Wielkanoc at Easter
- na Boże Narodzenie at Christmas

MEDIA – media

- film w telewizji a film **on** TV
- wiadomości w radio the news **on** the radio
- artykuł w gazecie an article **in** the news paper
- przeczytać w czasopiśmie read **in** a magazine
- na okładce książki **on** the cover **of** a book
- kupować przez Internet buy **on** the Internet
- znaleźć informacje w Internecie find information **on** the Internet
- surfować po Internecie surf the Internet

Podstawowe idiomy:

ENG	PL
A pretty penny	bardzo droga rzecz
About face	radykalna zmiana poglądów / w tył zwrot
Ace up your sleeve	as w rękawie / atut
Achilles` heel	pięta Achillesa
Act high and mighty	zachowywać się wyniośle / urosnąć w piórka
Act on someone`s advice	pójść za czyjąś radą
Adam`s apple	jabłko Adama
Alike as two peas	identyczne / podobne
All ears	zamieniać się w słuch
All heart	osoba bardzo chojna i miła
All in a day`s work	nic specjalnego
All set	gotowy na coś
All skin and bone	skóra i kości / bardzo chudy
All that glitters is not gold	nie wszystko złoto co się świeci
All the tea in China (not for all the tea in China)	za żadne skarby świata / za Chiny ludowe
All your eggs in one basket (to put all your eggs in one basket)	zaryzykować wszystko / stawiać wszystko na jedną kartę
All`s well that ends well	wszystko dobre co się dobrze kończy
An apple of discord	kość niezgody

An apple a day keeps the doctor away	eating healthy food keeps you healthy.
An old flame	stara miłość
Ants in your pants	być zdenerwowanym / mieć mrówki w gaciach
Any Tom, Dick or Harry	każdy
Apple of your eye	być oczkiem w czyjejś głowie
Arm and a leg	bardzo drogi
Armed to the teeth	uzbrojony po zęby
Around the clock	całą dobę / bez przerwy
As a rule	z reguły / zwykle
As cold as ice (również as cold as stone)	osoba bez emocji
As cool as a cucumber	spokojny / opanowany
As good as new	w dobrej kondycji
As mad as a wrongly shot hog	bardzo zły
As much use as a handbrake on a canoe	bezcelowe
As neat as a new pin	czysty
As one man	jak jeden mąż
At a loss	w kropce
At a snail`s pace	bardzo powoli
At arm`s length	odnosić się do kogoś z rezerwą / na dystans z kimś
At cross purposes	nie rozumieć się nawzajem
At death`s door	u progu śmierci
At each other`s throats	drzeć koty / skakać sobie do gardła

At large	na wolności
At loggerheads	kłócić się
At loose ends	nie mieć nic do roboty / nie wiedzieć co ze sobą zrobić
At odds	nie zgadzać się z kimś
At once	natychmiast
At sea	mieć mętlik w głowie
At the drop of a hat	natychmiast / od razu
At the end of the day	na zakonczenie / kiedy już wszystko zostało powiedziane
At the fore	na pierwszym planie / na czołowej pozycji
At the top of your voice	wniebogłosy / na cały głos
At your wits` end	sfrustrowany / niewiedzący co dalej robić
Aunt Sally	pośmiewisko / przedmiot kpin
Awe inspiring	budzący strach / grozę (w pozytywny sposób)
AWOL	"Absent Without Leave",
Axe to grind (have an axe to grind)	Kierować się własnym interesem
Babe in arms	naiwniak
Babe in the woods	młoda, bezbronna i niewinna osoba
Backseat driver	mądrala / osoba, który ciągle mówi innym co mają robić
Bad blood	niechęć / uraza z przeszłości
Bad egg	osoba, której nie można zaufać
Bag of nerves	kłębek nerwów

Bar fly	osoba, która spędza dużo czasu w barach i pubach
Be all fingers and thumbs	mieć dwie lewe ręce
Bean counter	księgowy.
Bear fruit	przynosić efekty
Beat around the bush	owijać w bawełnę
Bedroom eyes	seksowy wzrok / spojrzenie
Bee in your bonnet	mieć bzika na punkcie czegoś
Beeline for	podążać gdzieś najkrótszą drogą
Bee`s Knees	wyśmienity, najlepszy w swojej klasie
Before you can say Jack Robinson	natychmiast / migiem
Behind bars	za kratkami
Behind the times	zacofany
Behind closed doors	za zamkniętymi drzwiami
Behind someone`s back	za czyjimiś plecami
Below the belt	poniżej pasa
Benjamin of the family	najmłodsze dziecko w rodzinie
Beside yourself	nie posiadać się z (radości / wściekłości)
Beside the point	nieistotne / niezwiązany z tematem
Better late than never	lepiej późno niż wcale
Better safe than sorry	strzeżonego Pan Bóg strzeże
Between the devil and the deep blue sea	między młotem a kowadłem
Between the lines	pomiędzy wierszami
Big Apple	(USA) New York.

Big cheese	szef
Big Easy	(USA) New Orleans, Louisiana
Big fish	gruba ryba / ważna osobowość
Bird-brain	głupiutki
Birds and the bees	o seksie
Birthday suit	w stroju Adama
Black sheep	czarna owca
Blue blood	błękitna krew
Bolt from the blue	grom z jasnego nieba
Bone of contention	przedmiot sporu / kość niezgody
Butterflies in your stomach	mieć tremę / denerowować się
By all means	oczywiście
By a whisker	o mały włos
By heart	na pamięć
By the book	zgodnie z prawem
By the skin of your teeth	o mały włos
By the cringe	jasny gwint
Call a spade a spade	nazywać rzeczy po imieniu
Castles in the air	nierealne marzenie
Cat`s whiskers	coś wspaniałego
Catch someone red-handed	złapać kogoś na gorącym uczynku
Chalk and cheese	nie mieć ze sobą nic wspólnego
Chip off the old block	dziedziczyć charakter po rodzicach / wykapany ojciec/matka
Clean hands	czyste ręce

Come to grips	zająć się problemem / mierzyć się z czymś
Come what may	niech się stanie co się stanie
Cost a bomb	kosztować krocie / bardzo dużo
Couch potato	ktoś leniwy spędzający czas przed telewizorem jedząc fast-foody
Crocodile tears	krokodyle łzy
Curiosity killed the cat	ciekawość zabiła kota / ciekawość to pierwszy stopień do piekła
Cut loose	zerwać więzi / użyć sobie / odseparować się
Cutting edge	nowoczesny
Dead air	milczenie
Dead and burried	martwy i skończony
Dice with death	igrać ze śmiercią
Die in the last ditch	bronić się od ostatka
Dog in the manager	pies ogrodnika (sam nie zje drugiemu nie da)
Daily dozen	codzienna gimnastyka poranna
Dead easy	dziecinnie proste
Donkey`s years	całe wieki
Drive someone mad	doprowadzać kogoś do szału
Drop in the market	kropla w morzu
Dead duck	niewypał / skazany na niepowodzenie
Dutch courage	odwaga po pijanemu
Each and every	każdy bez wyjątku
Easier said than done	łatwiej powiedzieć, niż zrobić

easy come easy go	łatwo przyszło, łatwo poszło
Eeasy on the eye	przyjemny dla oka
Enough is enough	co za dużo to niezdrowo
Feel washed out	być wykończonym / padać z nóg
For a laugh	dla zabawy
For fun	dla zabawy
For good	na dobre
For the time being	na razie
From scratch	od samego początku
From the bottom of one`s heart	z głębi serca
Get on sb`s nerves	działać (komuś) na nerwy
Get rid of something	pozbywać się czegoś
Give-and-take	kompromis
Go halves	dzielić się po połowie
Go to extremes	popadać w skrajność / przesadzać
Go to waste	marnować się
Go up in smoke	pójść z dymem
Grind to a halt	stanąć / ustać
Hand in hand	ręka w rękę
Have a hunch	mieć przeczucie
Have clean hands	mieć czyste ręce
Have sth at one`s fingertips	mieć coś w małym palcu / znać coś jak własną kieszeń
Hit the headlines	wejść na czołówki gazet
Hit the jackpot	wygrać główną nagrodę

Hush money	łapówka
In a nutshell	krótko mówiąc / w kilku słowach
In bulk	hurtowo
Joking apart	żarty na bok
Just in case	na wszelki wypadek
Keep a straight face	zachować powagę
Leave someone in the lurch	zostawić kogoś na lodzie
Little by little	po trochu
Made of money	siedzieć na pieniądzach
Make a noise	robić hałas
More or less	mniej więcej
Mum is the word	ani mru mru
No matter	bez względu
Off the cuff	bez przygotowania
On occasion	od czasu do czasu
On the dole	na zasiłku
Out of order	uszkodzony
Over my dead body	po moim trupie
Put in jeopardy	narazić na niebezpieczeństwo
Rat race	wyścig szczurów
Red tape	biurokracja
Rule of thumb	metoda oparta na doświadczeniu
Run riot	szaleć
Safe and sound	cały i zdrowy
Save the situation	uratować sytuację

Sick and tired	znudzony; mający czegoś po dziurki w nosie
Sing a different song	zmienić zdanie
Small talk	rozmowa na nieważne tematy / rozmowa nieformalna
Snake in the grass	człowiek fałszywy, dwulicowy
Spitting image of sb	uderzająco podobny do kogoś
Take for granted	przyjąć z góry
Take it easy	wyluzuj / nie przejmuj się
Talk turkey	mówić prosto z mostu
Teach someone a lesson	dać komuś nauczkę
Teething troubles	trudności początkowe
Think aloud	głośno mysleć
Time is money	czas to pieniądz
To and fro	tam i z powrotem
To be in somebody`s shoes	być na czyimś miejscu
To throw a party	urządzić przyjęcie
Ugly duckling	brzydkie kaczątko
Ups and downs	wzloty i upadki
White lie	niewinne kłamstewko
With open arms	z otwartymi ramionami
Work wonders	czynić cuda
Young at heart	młody duchem
Zero hour	decydująca godzina

4Czy transformacje są naprawdę trudne?

Umiejętność przekształcania zdań to umiejętność ze zdecydowanie wyższego poziomu.. Wymaga od nas znajomości praktycznie wszystkich niezbędnych zasad gramatycznych. Dlatego tak ważna jest praktyka i tzw. wyczucie językowe. Gdy mówimy w naszym ojczystym języku, taka umiejętność parafrazowania jest dla nas naturalna. Podobnie dzieje się, gdy nabieramy biegłości w mówieniu w języku angielskim. Nie martw się i nie zniechęcaj na początku nauki. Poniższe zasady, które przedstawiłam na pewno Ci pomogą!

4.1Dasz radę!

Zapamiętaj te zasady: Bardzo ułatwią Ci opanowanie przekształcania zdań.

- **Gdy porównujesz umiejętności dwóch osób i używamy konstrukcji as... as. Mówiąc, że coś jest lub nie jest "tak dobre/złe itp jak" coś innego zawsze używaj przymiotnika lub przysłówka w stopniu równym.**
- **po "despite" nie używa się "of" tak, jak ma to miejsce w przypadku "in spite of".**

- **Wyrażenie "it takes" czyli mówiąc po polsku "to trwa" lub "to zabiera" ileś czasu. Wyrażenie warte zapamiętania.**
- **Czasownik "find" może być użyty w znaczeniu "uważać coś za jakieś".**
- **"Provided" znaczy "pod warunkiem, że". Traktujemy to słowo jako synonim "if" w trybach warunkowych.**
- **Po wyrażeniu "you had better = you'd better" zawsze musisz użyć bezokolicznika bez "to".**
- **"Czy masz coś przeciwko żebym...". Ta najbardziej intuicyjna możliwość to ta z "if I open". Możemy to podciągnąć znowu pod pierwszy tryb warunkowy. Możesz użyć zarówno "me" i "my" wraz z czasownikiem z -ing. To jest reguła, którą po prostu musisz zapamiętać.**
- **Kolejne wrażenie "it's (high) time" czyli mówiąc po polsku "najwyższy czas". Pamiętaj że zawsze po tym wyrażeniu cofamy się o jedną konstrukcję w przeszłość. Przypomnij sobie następstwo czasów.**

- **Wyrażenie "can't help doing something" czyli "nie móc się powstrzymać przed robieniem czegoś". Wyrażenie, które musisz zapamiętać. Zawsze tutaj mamy czasownik z końcówką -ing.**
- **Kolejne wyrażenie do zapamiętania "in case". Mamy tu do czynienia z kolejną wariacją na temat pierwszego trybu warunkowego i po "in case" tak jak po "if" użyjemy Present Simple.**
- **"Since" często używamy w odniesieniu do konkretnego wydarzenia. Np. minęły wieki odkąd ostatnio jedliśmy "na mieście". Ten moment kiedy ostatnio jedliśmy w restauracji, to jakiś punkt w czasie, od którego te wieki mijają. Jest to czynność przeszła, zakończona. Dlatego wyrazimy ją w Past Simple.**
- **Zawsze kiedy jest w zdaniu "too", należy się zastanowić czy nie trzeba użyć "enough". Tworzą one zdania o tym samym znaczeniu ale używają przeciwstawnych przymiotników.**
- **Pamiętaj, że "enough" i "too" często występują w transformacjach parami. Nie zapominaj jednak, że zawsze z przeciwstawnymi przymiotnikami.**

- **Wish wymaga tego, aby cofnąć zdanie o jeden czas w przeszłość.**
- **Wyrażenie "have an intention of doing something" - zawsze użyjemy po "intention of" czasownika z -ing.**
- **"Make out something" to utarte wyrażenie. Dawać sobie radę, zrozumieć coś.**
- **Po "objection" mamy zawsze "to someone doing something".**
- **Po "reputation" zawsze "as".**
- **Wyrażenie "make arrangements to do something". Tutaj zawsze czasownik z "to".**
- **Musisz pamiętać, że zawsze mówimy "in spite of" i potem mamy rzeczownik, lub czasownik z -ing. Nie możesz zapomnieć o "of".**
- **Mieć wybór czegoś, czyli "have a choice of".**
- **Po Present Perfect będzie "to" a nie "in", kiedy mamy na myśli bycie w jakimś miejscu.**
- **Po "plan" używamy czasownika z "to".**
- **Zgadzać się z czymś lub kimś to "agree with".**
- **Wyrażenie do zapamiętania "what's your objection to sth?" - "co masz przeciwko?".**

- **Jeśli chodzi o "insist" to zawsze mówimy "insist on doing sth"**
- **"Marzyć o zrobieniu czegoś" zawsze mówimy "dream about doing sth".**
- **Pamiętaj, że po czasownikach modalnych „be" występuje w formie nieodmienionej. Np. strona bierna z użyciem czasownika "must". Coś musi zostać ukończone w danym czasie.**
- **Zawsze jeśli mówisz o ostatnim razie, kiedy dana czynność miała miejsce to powiesz to w Past Simple.**
- **Bardzo ważna konstrukcja "not only but also". Po części "not only" występuje inwersja, lub forma zdania pytającego.**
- **Po "allow" zawsze używamy czasownika z "to".**
- **Kolejne wyrażenie do zapamiętania "depend on sth for sth".**
- **Po "apologize for" zawsze występuje czasownik z -ing lub rzeczownik.**
- **Konstrukcja "would rather". Pamiętaj, że jeżeli mówimy o tym, że wolimy aby jakaś inna osoba niż**

my wykonała daną czynność, to zawsze stosujemy następstwo czasów.

- **Po "let" zawsze używamy czasownika w podstawowej formie. Nie stosujemy tutaj "to", jak robimy to w przypadku "allow".**
- **Czasownik modalny needn't w czasie przeszłym. Używamy go w czasie przeszłym, aby powiedzieć, że nie było konieczności wykonania danej czynności ale i tak została ona wykonana.**
- **Chcąc mówić o przeszłości, użyjemy "might" z bezokolicznikiem czasu przeszłego (have +3 forma czasownika). Możesz oczywiście zrobić zdanie w formie przeczącej, lub twierdzącej.**
- **"Make someone do something" ważne, aby pamiętać, że nie użyjemy w tym przypadku "to".**
- **Porównywanie przy użyciu "as... as". Zawsze używamy tutaj przymiotnika/przysłówka w stopniu równym.**
- **"To be bound to do something" używamy tego wyrażenia aby wyrazić pewność, że coś się wydarzy.**

- **Koniecznie musisz zapamiętać, że chcąc powiedzieć trudny dla kogoś, mówimy "difficult for someone". "Difficult for someone to do something" trudne dla kogoś do zrobienia - zawsze potem czasownik z "to". Tak samo zachowuje się słówko "easy".**
- **Gdy chcemy powiedzieć, np. trzygodzinny film zawsze podajemy liczbę, potem po myślniku jednostkę czasu. "Two-week holiday" jako dwutygodniowe wakacje itp. Jednostka czasu jest zawsze w liczbie pojedynczej.**
- **Kiedy podejmujemy jakieś nowe hobby zawsze użyjemy "take up".**
- **Po "is said" używamy zawsze konstrukcji bezokolicznikowej.**
- **Pamiętaj, że po słowie "wish" nasze wyjściowe zdanie zawsze cofamy o jedną konstrukcję w przeszłość.**
- **Zapamiętaj wyrażenie: "look farward to doing something" Zawsze po "to" w tym wyrażeniu mamy czasownik z -ing.**
- **"Can't stand" to wyrażenie po którym używamy rzeczownika lub czasownika z -ing.**

- **"Look up to someone" to phrasal verb oznaczający podziwiać kogoś.**
- **"No matter what" czyli "nie ważne co". kolejne wyrażenie do zapamiętania.**
- **"Hardly ever" to wyrażenie, które po sobie wymaga szyku zdania pytającego.**
- **Po wyrażeniu "it's high time" zawsze stosujemy następstwo czasów.**
- **Używaj "how far" aby zapytać „jak daleko?”.**
- **Po "in case" zawsze używamy Present Simple mówiąc o przyszłości.**
- **"Such a" używamy przed przymiotnikiem określającym rzeczownik.**
- **Przy wyrażeniu "no intention" zawsze używamy "of". Po tym wyrażeniu zawsze używamy czasownika z końcówką -ing.**
- **Zawsze po "would" używamy czasownika w bezokoliczniku.**
- **Pamiętaj, że razem z "choice" użyjemy przyimka "of".**

- **"Deny" wymaga po sobie czasownika z -ing.**
- **Kiedy chcesz powiedzieć "możliwość zrobienia czegoś" to musisz użyć "to":"opportunity to do sth".**
- **Po "good/bad/difficult" jest „for".**
- **Wyrażenie "can't stand" czyli "nie móc znieść.**
- **"Apart from" oznacza "oprócz".**
- **"Persuade" powinno od razu kojarzyć się z "make someone do something".**

4.1.1Ćwicz...

1. If I could go to Maldives, that's what I do. (OPPORTUNITY)
If I **had the opportunity to do** so, I'd go to Maldives.

Świetny przykład zastosowania **drugiego trybu warunkowego** "Gdybym mogła to bym zrobiła". **"To do so"** - "żeby tak zrobić" to wyrażenie do zapamiętania.

2. Why are you against getting a new computer? (OBJECTION)

What’s **your objection to getting** a new computer

Wyrażenie do zapamiętania **"what's your objection to sth?"** - "co masz przeciwko?".

3. It has always been Peter’s ambition to become an engineer. (DREAMT)

Peter **has always dreamt about being** an engineer.

Idealny przykład do zastosowania **Present Perfect**. Forma czasownika w nawiasie też nam to podpowiada i pamiętaj, że kiedy mówisz **"marzyć o zrobieniu czegoś"** zawsze mówimy **"dream about doing sth"**.

4. Christine made a mistake when she left her job. (SHOULD)

Christine **should not have given up/ should have kept** her job.

"Should" w czasie przeszłym, więc **should + perfect infinitive**. Masz dwie opcje. Albo "nie powinna była rzucać" albo "powinna była zatrzymać".

Perfect infinitive: inifinitive - to bezokolicznik, także w polskim mówi się, np.
Dobrze być tutaj. - "być" bezokolicznik.

perfect inifinitive - to czas perfekt, czyli have + 3 forma czasownika, a to wszystko poprzedzone słówkiem "to"
przykład: "to have found"
I am glad to have found a new job.

5. The doctor won’t let him go outside. (ALLOW)

The doctor won’t _____ go outside.

Odpowiedź: allow him to

Zachowujemy Future Simple ze zdania wyjściowego.
Pamiętaj, że po "**allow**" zawsze używamy czasownika z "to".

6. Without any pension, Tom wouldn’t have an income. (DEPENDS)

Tom _____ for his income.

Odpowiedź: depends on a pension

Kolejne wyrażenie do zapamiętania "**depend on sth for sth**".

7. Could you send the offer to my home address? (SENT)

Could I _____ to my home address?

Odpowiedź: have the offer sent

Konstrukcja "**have sth done**" w wersji pytającej z czasownikiem modalnym "**could**". "**Sent**" z nawiasu podpowiada stronę bierną.

8. Brooke couldn't take part in the Olympics because she had broken her ankle. (STOPPED).

Brooke's broken ankle _____ part in the Olympics.

Odpowiedź: stopped her from taking

"**Stop someone from doing sth**" pamiętaj, że zawsze tutaj musisz użyć czasownika z końcówką -ing.

‘I didn’t broke that window!’, John said. (BREAKING)

John **….....** that window.

Odpowiedź:

denied breaking

W nawiasie jest czasownik z **końcówką -ing**. Musisz zatem **znaleźć inny czasownik**, po którym używamy takiego z końcówką -ing. Idealnie sprawdzi się tutaj **"deny"** w czasie **Past Simple -** bo zachowujemy czas ze zdania wyjściowego.

9. As nobody was interested the seminar was cancelled. (INTEREST)

Due to **….....** was cancelled.

Odpowiedź:

lack of interest the seminar

Wyrażenie **"due to"** które jest w zasadzie synonimem do **"because of".** W dodatku, żeby zachować sens, musimy tutaj zrobić **"brak zainteresowania"** więc używamy **"lack of".**

10. Emma's never been to Italy before. (HAS)
This is the first time Emma …..... to Italy.

Odpowiedź:

has been

Tutaj należy użyć Present Perfect. Zawsze w tego typu

zdaniach po **Present Perfect** będzie **"to" a nie "in"**, kiedy mamy na myśli bycie w jakimś miejscu.

11. When I say something he never agrees. (NEVER)

He **….....** what I say

Odpowiedź:

never agrees with

Klasyczny **Present Simple**. Pamiętaj o końcówce **"-s"**, w końcu do trzecia osoba liczby pojedynczej. Kolejna rzecz o jakiej musisz pamiętać to **"with"**. Zgadzać się z czymś lub kimś to **"agree with"**.

12. Although he's very fit, he's never won any sports competition.

Despite**.....** he’s never won any sports competition.

Odpowiedź:

being very fit/ his fitness

Pamiętaj, że po **"despite"** nie używa się **"of"** tak, jak ma to miejsce w przypadku **"in spite of"**. Po obu tych wyrażeniach możesz użyć albo **rzeczownika: "his fitness"**, albo **czasownika z -ing: "being very fit"**.

13. Somebody will have to pay for the damage.
The damage ….....

Odpowiedź:

will have to be paid.

Skąd wiedzieć, że tu należy użyć strony biernej? **Klasyczny przykład, w którym dopełnienie stało się podmiotem** i z końca zdania przeszło na początek. Szkoda **nie może sama się**

zapłacić, stąd potrzebujesz tu strony biernej. Zachowujemy **Future Simple** z czasownikiem modalnym **"have to"**. Oczywiście zdanie: "The damage must be paid." byłoby gramatycznie poprawne, ale pamiętaj aby **zmieniać jak najmniej ze zdania wyjściowego**.

14. We were flying three hours from Warsaw to London.
It**.....** from Warsaw to London.

Odpowiedź:

took (us) three hours to fly

Wyrażenie **"it takes"** czyli mówiąc po polsku "to trwa" lub "to zabiera" ileś czasu. Wyrażenie warte zapamiętania. Mamy tutaj **Past Simple** ponieważ czynność miała miejsce w **przeszłości**. "Us" można pominąć.

15. There aren't many films that I like. (FEW)
There**.....** I like.

Odpowiedź:

are (very) few films that

Należy tutaj powiedzieć, że jest tylko kilka filmów które lubię. **"Very"** może tutaj wystąpić ale nie musi.

Zauważ, że nie zawsze w zadaniach na przekształcanie zdań jest podany wyraz w nawiasie, którego należy użyć. Jeśli słowo nie jest podane, uzupełnij zdanie, tak aby było poprawne pod względem gramatycznym i stylistycznym.

16. This teddy-bear was one of his favourites one he was younger (FAVOURITE)

This toy used **…..** when he was younger.

Odpowiedź:

to be a favourite of his

"Used" podpowiada nam konstrukcję **"used to do something"**. Mamy tu wyrażenie "favourite of mine", ale używamy go w odniesieniu do jego czyli **"his"**.

17. We all enjoyed the fair even though it rained.

In spite **…..** we all enjoyed the fair.

Odpowiedź:

of the rain

Należy pamiętać, że zawsze mówimy **"in spite of"** i potem mamy **rzeczownik**, lub **czasownik z -ing**. Nie możesz zapomnieć o **"of"**.

18. We could choose from three different holiday destinations. (CHOICE)

We …..... holiday destinations.

Odpowiedź:

had a choice of three different

Mieć wybór czegoś, czyli **"have a choice of"** jest to wyrażenie do zapamiętania.

19. Someone has taken my bicycle.
My bicycle **…..** taken.

Odpowiedź:

has been

Ponownie strona bierna z pominięciem podmiotu.

20. ‘I’m sorry I didn’t call you.’, Amelia said. (FOR)

Amelia _____ calling you.

Odpowiedź:

apologized for not

"For" podpowiada nam drugie słowo, którego należy użyć. Czyli "apologize". Mamy tu formę przeczącą, więc nie zapomnij o "not". Po "apologize for" zawsze występuje czasownik z -ing lub rzeczownik.

21. Adam is musically talented. He can play the piano and he can play the violin.

Adam is musically talented. Not only …....., but also he can play the violin.

Odpowiedź:

can Adam play the piano

Bardzo ważna konstrukcja "not only but also". Po części "not only" występuje inwersja, lub forma zdania pytającego.

22. I haven’t heard from aunt Jane for more than a year.

The last time …....Jane was more than a year ago.

Odpowiedź:

I heard from aunt

Używamy czas Past Simple.

24. It’s essential to complete this task before you leave.

This.....before you leave.

Odpowiedź:

task must be completed

Strona bierna z użyciem czasownika "must". Coś musi zostać ukończone w danym czasie. Pamiętaj, że po czasownikach modalnych „be” występuje w formie nieodmienionej.

Przykład 1

Going to Spain sounds really appealing. (APPEALS)

The idea of..... me.

Odpowiedź:

going to Spain really appeals to

Najpierw odpowiadamy sobie na pytanie jaki pomysł: **the idea of going to Spain**, a następnie zastanawiamy się, jak wstawić słowo **appeals** – skoro w pierwszym zdaniu mamy przymiotnik **really appealing**, a na końcu drugiego zdania me, brakującym słowem jest really appeals to me.

25. „You can't borrow the car tonight”, said Dad. (WAS)

Dad said that my …..... of the question.

Odpowiedź:

borrowing the car tonight was out

Skoro pierwsze zdanie to cytat, to z pewnością chodzi o mowę zależną. A skoro po wprowadzeniu **Dad said that** mamy

zaimek my, potrzebujemy czasownika w formie gerund – **Dad said that my borrowing the car tonight**, z drugiej części wynika, że nie wchodzi to w grę, a powinniśmy użyć czasownika **was**, tak więc jedynym wyjściem jest: **was out of the question.**

26. I rejected the idea at first but now I accept it. (COME)

I didn't like the idea at first but …..... to it now.

Odpowiedź:

I have come round

Z pierwszego zdania wynika, że zmieniłem zdanie, a powinniśmy użyć czasownika **come**, więc jedynym wyjściem jest phrasal verb **come round to it now**, a ponieważ to zmiana, która zaszła pomiędzy przeszłością a teraźniejszością, należy użyć czasu Present Perfect, stąd: I've come round to it now.

27. Long ago I decided not to completely trust anything I heard or read. (MIND)

I. long ago not to completely trust anything I heard or read.

Odpowiedź:

made up my mind

Z pierwszego zdania wynika, że właściwie potrzebujemy tylko synonimu do czasownika **decide**, nie ma potrzeby zmiany czasu, stąd made up my mind.

JESZCZE JEDNA SERIA

1. We won't be able to get home if they don't give us a lift.

Unless…… ……..

2. My mum doesn't like comedies and my dad doesn't like them either.

Neither…… ……..

3. When we arrived, the police were questioning Tom. (was being)

……

4. 'Can I borrow your car' she asked her friend.

She asked…… …….

5. I think you should go now.

You had……..

6. Please don’t buy this car.

I would rather…….

7. I’m sure Tom didn’t steal that bike because he was at work then. (can’t have stolen)

……..

8. It is pointless to worry. (no point)

…….

9. I’ll do the job no matter how difficult it is.

Regardless of…….

10. Whose is that house? (belong to)

…….

11. If you have helped me, I would have manager to do it.

Had you…….

12. Tom had dinner and fell asleep.

No sooner…… ……

13. I came back home and the phone rang.

Hardly…… ……

14. You should go now.

It is…… ……

15. It’s pity he rejected to help his mum.

I wish…… ……..

16. I phoned her and I remembered that I had promised to help her. (only)

…….

17. Chris is repairing my car. (having)

……

18. People say she left her husband.

She
is……
……

19. I wouldn’t like you to go alone.

I
would……
…….

20. I know him more and more but I like him less and less.

The
more……
……

21. He last wrote me a letter 3 years ago.

He
hasn’t……
……..

22. It was unnecessary for you to water the plants.

You
needn’t……
……..

23. Repairing the car took him 2 hours.

It
took……
…….

24. People now have fewer children.

People used…… ……..

25. I often get up early and it’s OK. with me.

I’m used…… ……

26. The music was so loud that I almost went deaf.

It was…… ……

27. You can’t do in any circumstances.

Under…… ……..

28. It’s good that I braked as we could crash.

If…… …….

29. I had dinner and went to bed.

Having…… …….

30. The plane could not take off because of bad visibility.

The plane
couldn’t……
…….

ODPOWIEDZI

1. We won’t be able to get home if they don’t give us a lift.

Unless they give us a lift, we won’t be able to get home.

I tryb warunkowy jest użyty w pierwszym zdaniu. Używamy unless =if not

Czyli w tłumaczeniu na j. polski: Jeśli nas nie podwiozą, nie będziemy w stanie dostać się do domu.

2. My mum doesn’t like comedies and my dad doesn’t like them either.

Tutaj możemy użyć konstrukcji: Neither… nor lub Both, czyli Ani moja mama ani tata nie lubi komedii. Albo, że oboje nie lubią komedii.

Neither my mum nor my dad likes comedies.

Both my mum and my dad don’t like comedies.

3. When we arrived, the police were questioning Tom.

When we arrived, Tom was being questioned.

Strona bierna – Tom był przesłuchiwany.

4. ‘Can I borrow your car’ she asked her friend.

   She asked her friend if she could borrow her car.

   Mowa zależna. Trzeba pamiętać o użyciu jednego czasu do tyłu (stąd could a nie can). Nie robimy inwersji (she could) ponieważ nie ma pytania.

5. I think you should go now.

   You’d (you had) better go now.

   Konstrukcja „had better” – lepiej

   Czyli drugie zdanie – Lepiej idź teraz.

6. Please don’t buy this car.

   I would rather you didn’t buy this car.

   Konstrukcja would rather – wolałbym

   Używamy czasu przeszłego tak jak w polskim: Wolałbym, żebyś nie kupował tego samochodu (didn’t buy).

7. I’m sure Tom didn’t steal that bike because he was at work then.

   Tom can’t have stolen that bike because he was at work then.

   Czasownik modalny użyty do wyciągania wniosków. Czyli : „Tom nie mógł ukraść tego roweru, ponieważ był wtedy w pracy”.

8. It is pointless to worry.

There is no point in worrying.

Jeżeli jest końcówka „less” to znaczy, że czegoś nie ma, np. homeless - bezdomny. Dlatego można użyć konstrukcji z „no”. Tutaj ważne jest, że po „less” występuje „to” a po „no” plus rzeczownik wystąpi „in”. Z kolei po „in”, gdy wystąpi czasownik – musi mieć on końcówkę „ing”.

Zdanie oznacza: „Nie ma sensu się ma martwić”.

9. I’ll do the job no matter how difficult it is.

Regardless of how difficult it is, I’ll do the job.

Należy zapamiętać, że „regardless of” znaczy „bez względu na”.

Bez względu na to, jak trudna jest praca, wykonam ją.

10. Whose is that house?

Who does that house belong to?

belong to – należeć do

W zdaniu jest użyty czas Present Simple oraz inwersja. W tłumaczeniu: „Do kogo należy dom?”.

11. If you have helped me, I would have manager to do it.

Had you halped me, I would have manager to do it.

W pierwszym zdaniu – III tryb warunkowy

W drugim robimy inwersję, jeśli nie używamy „if”. Dlatego „had” wędruje na początek zdania.

12. Tom had dinner and fell asleep.

No sooner had Tom had dinner than he fell asleep.

Drugie zdanie – „no sooner” - nie szybciej. Czyli Tom nie szybciej zjadł obiad niż zasnął. To tak jakby niemal jednocześnie wydarzyły się dwie sytuacje. „No sooner” łączy się z „than”. Mamy przeczenie na początku zdania „no” dlatego występuje inwersja (had Tom). Czas Past Perfect w drugim zdaniu po „no sooner”.

13. I came back home and the phone rang.

Hardly had I come back home when the phone rang.

Struktura hardy… when (ledwo, kiedy)

Struktura podobna do poprzedniej – używamy inwersji oraz czas Past Perfect.

14. You should go now.

It is high time you went.

Po wyrażeniu „it’s high time” występuje cofnięcie czasu. Dlatego „go” jest w drugiej formie (w czasie Past Simple).

15. It’s pity he rejected to help his mum.

I wish he hadn’t rejected to help his mum.

„I wish” czyli życzę sobie, następuje po tym cofnięcie czasu oraz przeczenie, żeby zachować sens zdania. Czyli „życzę sobie, aby nie odmówił pomocy mamie”. W pierwszym zdaniu Past Simple, w drugim Past Perfect.

16. I phoned her and I remembered that I had promised to help her.

Only after I phoned her did I remember I had promised to help her.

„Only after” również wymaga inwersji, dlatego jest „did I”, ale dopiero w drugiej czynności wyrażonej w zdaniu. To jest specyfika „Only after”.

17. Chris is repairing my car.

I’m having my car repaired.

Struktura „have something done” – mam coś naprawiane. Zdanie musi mieć ten sam czas co zdanie wyjściowe.

18. People say she left her husband.

She is said to have left her husband.

Strona bierna. Po polsku oczywiście nie powiemy „ona jest mówiona”, ale w języku angielskim jest to forma poprawna.

19. I wouldn’t like you to go alone.

I would rather you didn’t go alone.

would rather – wolałbym

Po wyrażeniu would rather występuje Past Simple, podobnie w języku polskim powiemy „wolałbym, żebyś nie szedł sam”. „Szedł” – czas przeszły.

20. I know him more and more but I like him less and less.

The more I know him, the less I like him.

more and more – coraz więcej

less and less – coraz mniej

Struktura „the – the”, „im – tym”. Im lepiej go znam tym mniej go lubię.

21. He last wrote me a letter 3 years ago.

He hasn’t written me a letter for 3 years.

Zdanie pierwsze oznacza, że napisał 3 lata temu (Past Simple). Drugie zdanie – nie pisał od 3 lat (Present Perfect).

22. It was unnecessary for you to water the plants.

You needn’t have watered the plants.

Unnecessary – niekonieczne, niepotrzebne

W zdaniu drugim piszemy, że nie musiałeś podlewać roślin. Nie musiał a zrobił – dlatego piszemy needn’t have watered. Gdyby było „You didn’t have to water” – klasyczne „nie musiałeś”, to oznaczałoby, że nie musiał tego robić i nie zrobił.

23. Repairing the car took him 2 hours.

It took him 2 hours to repair the car.

Zdanie pierwsze oznacza – naprawa samochodu zajęła mu 2 godziny. Zamieniamy na „To zajęło mu 2 godziny, żeby naprawić samochód”.

24. People now have fewer children.

People used to have more children.

Ludzie teraz mają mniej dzieci, czyli kiedyś mieli więcej. Stąd drugie zdanie „Ludzie zwykli mieć więcej dzieci”. Struktury used to (gdzie jest bezokolicznik po „used”) nie mylić z „to be used to” (końcówka ing).

25. I often get up early and it’s OK. with me.

I’m used to getting up early.

Konstrukcja z „to be used to” – ing do czasownika po „used to”.

26. The music was so loud that I almost went deaf.

It was such loud music that I almost went deaf.

Po „such” musi wystąpić rzeczownik (such loud music), natomiast po „so” jest tylko przymiotnik – w tym zdaniu „loud”.

27. You can’t do in any circumstances.

Under no circumstances can you do it.

Mamy przeczenie na początku drugiego zdania, dlatego w dalszej jego części występuje inwersja (can you).

In any circumstances = under no circumstances (w żadnych okolicznościach)

Pamiętajmy o zasadzie jednego przeczenia, w ztaniu występuje „no”, więc potem nie przeczymy drugi raz „can’t”.

28. It’s good that I braked as we could crash.

If I hadn’t braked, we would have crashed.

III tryb warunkowy – Gdybym nie zahamował, rozbilibyśmy się.

29. I had dinner and went to bed.

Having had dinner, I went to bed.

„Having had dinner” znaczy zjadłszy obiad (imiesłów uprzedni)

30. The plane could not take off because of bad visibility.

The plane couldn’t take off due to/owing to bad visibility.

because off – z powodu

„Due to”, „owning to” to synonimy „because off”

Lub:

Bad visibility preventet the plane from taking off.

„From” jest przyimkiem a po przyimku dajemy ing do czasownika.

Polecam kanał na Youtube „English is fun”:
https://www.youtube.com/channel/UCVfXb159T4XHT-Hl75-HcjQ/featured

Powyższe przykłady pochodzą z tego kanału.

Zakończenie

Dotarłeś do tego miejsca niniejszej książki – możesz być w pełni z siebie zadowolony! Wierzę, że teraz gramatyka angielska już Cię nie przeraża a zadania z parafrazą nie sprawiają problemów. Zatem pamiętaj... po pierwsze czasy gramatyczne. Powtórz solidnie ich budowę i zastosowanie. Po drugie... strona bierna, mowa zależna i okresy warunkowe.

Po trzecie... słowotwórstwo. Po czwarte... wyobraźnia i wyczucie językowe. Ten element jest najtrudniejszy, bo wymaga umiejętności układania zdań, stosowania bliskoznacznych wyrazów, pamiętania o zasadach – które trzeba „wykuć" na pamięć.

Z pozdrowieniami i życzeniami sukcesów w nauce,

Monika Steltmann-Mucha

www.monika-kursy.pl